**Algemene beschouwingen D66 Perspectiefnota 2025-2028 “Een redelijk alternatief”**
Raadsvergadering 11 juli 2024

Voorzitter,

Het tij kan keren. Daar waar de wethouder Financien vorig jaar nog het woord ‘bezuinigingen’ niet in de mond wilde nemen, ligt er nu een perspectiefnota met een waslijst aan bezuinigingen en lastenverhogingen. En natuurlijk weten we dat de rijksinkomsten teruglopen, maar laten we eerlijk zijn: dat weten we al dik 2 jaar. En in plaats van daar tijdig op te anticiperen, heeft het college ervoor gekozen om nog meer ambities op te stapelen. Een trend die zelfs de accountant niet is ontgaan, die – in diplomatieke bewoordingen – spreekt van een ‘ad hoc bestuurscultuur’ in Gorinchem. En de goede lezer begrijpt dat door die ad hoc cultuur niet alleen de begroting onder druk komt, maar ook de ambtelijke organisatie. Beide zijn zeer onwenselijk.

Bovendien: niet alleen de accountant, maar ook hier in de raad hebben we continu gewezen op de financiële risico’s. En ik vraag me af: hoeveel van die rode vlaggen hadden we nog moeten tevoorschijn moeten halen? Het is oprecht spijtig, voorzitter, dat tot nu toe al onze waarschuwingen van tafel zijn geveegd, met als gevolg dat een groot deel van de rekening nu bij onze inwoners ligt. En nu we hier staan, met al deze bezuinigingen in het vooruitzicht, kunnen wij ons niet aan de indruk onttrekken dat het urgentiebesef vrij laat is neergedaald bij het college. Ik zou hier graag een reflectie op willen vanuit het college.

Wat we in dit traject overigens hebben gemist is het samen optrekken met de raad. Kijk, dat er pijnlijke keuzes gemaakt moeten worden, dat kan. Maar we hebben hadden in Gorinchem een goed gebruik om bij ingrijpende keuzes als raad en college samen op te trekken. Denk bijvoorbeeld aan de ‘Alle Hens Aan Dek’ trajecten uit het verleden. Op die manier kon de raad vooraf haar voorkeuren geven, waardoor bezuinigingen als die bijvoorbeeld in de zorg misschien voorkomen konden worden. Er is nu helaas niet gekozen voor die weg van ‘gezamenlijkheid’, waardoor de perspectiefnota nu wordt gepresenteerd krijgen als een voldongen feit. Daarom nodigen we het college uit om dit voortaan anders te doen, want dat is ook de komende jaren nog broodnodig.

Voorzitter, het zou dan voor mijn fractie natuurlijk makkelijk zijn om alleen maar te roepen: “Daar gaan we niet in mee”. Nee, We vinden dat je dan ook moet laten zien hoe het wel kan, hoe het anders kan. En daarom heeft de fractie van D66 gewerkt aan een alternatief perspectief. Of zoals wij hem zelf noemen: “Een redelijk perspectief”.

In die alternatieve perspectiefnota maakt D66 keuzes in het licht van de financiële situatie, maar wel vanuit heldere uitgangspunten die richtinggevend zijn in de keuzes. Ook dat voorkomt namelijk ad hoc besluitvorming. Die uitgangspunten zijn eigenlijk helemaal niet zo vreemd. En worden hopelijk breed gedragen in uw raad. Het zijn er vier en ik licht ze toe met de bijbehorende voorstellen:

1. Het eerste uitgangspunt is dat de breedste schouders, de zwaarste lasten dragen. Oftewel: we ontzien de meest kwetsbare inwoners. Dat begint met voorstellen om de leges voor gehandicaptenparkeerplaatsen terug te draaien en in diezelfde logica het afschaffen van de leges voor woonurgenties. Die laatste komt overigens voort uit een onderzoek dat de gemeente zelf heeft laten uitvoeren, maar waar nog steeds geen opvolging aan is gegeven. Een ander voorstel dat voortkomt uit dit uitgangspunt is het gedeeltelijk terugdraaien van de voorgenomen bezuiniging in het sociaal domein. Voorzitter, een structurele bezuiniging van 7 ton is echt ongekend. Wij kunnen ons niet

voorstellen dat dit bedrag gevonden kan worden door ‘slimmer te werken’. Alsof al die zorgmedewerkers dat nu niet zouden doen. Daarom verzachten we deze bezuiniging met 2 ton en verwachten we dat u het restant beleidsneutraal invult. De PvdA doet overigens hierin mee.

2. Dan het tweede uitgangspunt. We willen lastenverzwaringen daar waar mogelijk voorkomen, of dat nou gaat om lasten voor inwoners of onze maatschappelijke partners. Dat begint met het terugdraaien van de zogenaamde versobering bij Gorinchem Beweegt. Voorzitter, als er één voorziening is waar zowel sport, recreatie, activatie als ontmoeting bij elkaar komt, dan is dat Gorinchem Beweegt wel. Denk aan al die sportpunten in de wijken. Wij gaan daar – samen met de PvdA en ook Democraten Gorinchem begrijp ik – geen 10 duizend euro korten zonder te weten wat het betekent. Maar dat is niet alles: het college stelt in de perspectiefnota voor om gesubsidieerde organisaties niet te compenseren voor prijsstijgingen. Dat vinden wij niet eerlijk: als we onze eigen budgetten indexeren – en dat doen we, dan is het niet meer dan fair om dat ook bij onze partners te doen. Een andere lastenverzwaring die we willen beperken is natuurlijk de OZB. We snappen dat we mee moeten met de landelijke trend, maar een extra verhoging van 5% bovenop de reguliere indexatie is wel heel veel. Er zullen vast huizenbezitters zijn die dit kunnen dragen, maar er zijn ook gezinnen die al kampen onder de hoge rentestanden. Daarom verlagen we de OZB verhoging met 2 ton structureel.
3. Dan zijn we bij het derde uitgangspunt: eerst beloften waarmaken en dan pas nieuwe ideeën bedenken. Dit raakt ook de betrouwbaarheid van onze lokale overheid. We kunnen niet van alles vaststellen en vervolgens niet thuis geven. Zeker niet als het gaat om onderwijs en fietsveiligheid. En die twee hebben ook een zekere relatie met elkaar, aangezien veel scholieren veilig naar school moeten kunnen. We hebben even moeten puzzelen, maar daar krijg je dan ook wat voor terug. Wij stellen voor om nu eindelijk eens te starten met het uitvoeringsprogramma van het IHP dat in 2023 is vastgesteld. Concreet doen we dat door één van de meest achterstallige schoolpanden aan te pakken, namelijk de Samen Onderweg school aan de Van Goudoeverstraat. Ik weet niet hoeveel collega-raadsleden daar wel eens naar binnen zijn geweest, maar als je binnen bent snap je waarom ouders niet happig zijn om daar hun kind in te schrijven. Bovendien kan dat deel van de Gildewijk ook wel een boost gebruiken met deze renovatie. Kortom, wij zien geen reden om dit nog langer op de lange baan te schuiven. En dat geldt dus ook voor fietsveiligheid. Hoe vaak hebben we in deze raad gesproken over de fietsknelpunten top 10? Ze zijn al jaren bekend en nu we er eindelijk werk van maken, stelt het college voor om 3 daarvan te schrappen. Laten we dat alsjeblieft niet doen. Het is niet nodig en het is een investering in de toekomst van de stad. En in toekomstige generaties.
4. Over die toekomstige generaties gesproken, daar gaat ons vierde en laatste uitgangspunt over. Wij willen toekomstige generaties niet met schulden opzadelen. Dat doen we overigens al door al onze investeringsvoorstellen te doen binnen het investeringsplafond. En door in 2025 al financiële ruimte te maken voor onze voorstellen. Maar ook door de voorgenomen korting op de Brede Scholen in 2026 te beperken tot 50.000 euro. Daar hebben we ook een sluitend verhaal bij: want in 2026 is pas het Pedagogisch Educatief Ecosysteem gereed. En deze nieuwe werkwijze is wel bepalend voor de kostenbesparingen. Het is daarom niet meer dan logisch om de druk op deze scholen niet onnodig op te voeren, nog voordat we ze handelingsperspectief bieden.

Tot zover de uitgangspunten en de daaruit voortvloeiende voorstellen, voorzitter. Zoals ik al aangaf, staan hier natuurlijk ook enkele ruimtegevers tegenover die als dekking dienen voor het totaalplaatje. We kunnen natuurlijk geen voorstellen doen zonder dekking.

Dan even een praktische noot: we hebben er bewust niet voor gekozen om ons alternatief in zijn geheel voor te leggen als één amendement. Daarom treft u losse amendementen per voorstel, waarmee de raad ruimte krijgt om ieder voorstel afzonderlijk te beoordelen. Daarmee voldoen we hopelijk aan een zuivere besluitvorming. Het moge duidelijk zijn dat het voor D66 één totaalplaatje is.

Tot slot, wil ik van de gelegenheid gebruikmaken om de ambtelijke ondersteuning te bedanken voor de technische toetsing van onze voorstellen. Van de gemeentesecretaris tot de heren van financien, dank voor jullie flexibiliteit en deskundigheid!

Tot zover mijn eerste termijn, dankuwel voorzitter!